

Predstavitev rezultatsko usmerjenega ukrepa pripravljenega v okviru projekta **LIFE TO GRASSLANDS**

„Ohranjanje in upravljanje suhih travišč vzhodne Slovenije“
(LIFE14 NAT/SI/000005)

Nika Debeljak
Ljubljana, 19.11. 2020

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARSTVO NARAVE

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
RIMLJSKO GOZDARSKI ZAVOD
PUČJ

DRUŠTVO GORJANSKE KOŠENICE

KRAJEVNA SKUPNOST DOBOVEC

Vrstno bogata travišča

- HT6210*: Polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (* pomembna rastišča kukavičevk)

Stanje v Sloveniji: Neugodno – slabo (U2)

Območja: Haloze, Kum, Gorjanci

- HT6230*: Vrstno bogata travišča s prevladujočim navadnim volkom (*Nardus stricta*) na silikatnih tleh

Stanje v Sloveniji: Neugodno - nezadostno (U1)

Območje: Pohorje

Željen okoljski rezultat: Dobro ohranitveno stanje vrstno bogatih travišč

Pregled preteklih praks

- *Result based payments for Biodiversity Guidance Handbook, EC*
- *General Guidance Handbook, Results-based Agri-Environmental Payment Schemes*
- EC konference: Farming for Biodiversity: Results-based Agri-environment Schemes
- THE BURREN PROGRAMME, BurrenLIFE, LIFE04 NAT/IE/000125
- Austria: Results based nature conservation plan (ENP)
- 3 RBAPS pilotni projekti EC:
 - Lowland semi-natural grasslands in County Leitrim, Ireland
 - The Shannon Callows, Ireland
 - Mediterranean upland areas of Navarra, Spain
- LIFE ARAN (LIFE12 NAT/IE/000995), EIP Aran
- Result based payment network: <https://www.rbpnetwork.eu/>

Popisa stanja habitatnih tipov

Določitev kazalnikov za popis stanja
(serija delavnic)

Popis stanj ohranjenosti HT in stanja
indikatorjev na kmetijah ob začetku projekta
(FNM; Univerza Maribor)

Popis stanj ohranjenosti HT in stanja
indikatorjev na kmetijah ob koncu projekta
(FNM; Univerza Maribor)

Vrsta	Fr	Vpliv	Številčnost (0,1,2,3,4)			
			Popisna ploskev			
Pozitivni indikatorji						
Pokončna stoklasa (<i>Bromus erectus</i>)	3-4		4	4		
Brazdatolistna bilnica (<i>Festuca rupicola</i>)	2-3		1			
Navadna migalica (<i>Briza media</i>)	3-4		1	1		
Navadna turška detelja (<i>Onobrychis vicifolia</i>)	2-3		1			
Travniška kadulja (<i>Salvia pratensis</i>)	2-3		2	3		
Vrbovlistni primožek (<i>Bupthalmum salicifolium</i>)	2-3		1	2		
Gomoljasta zlatica (<i>Ranunculus bulbosus</i>)	3					
Srednjelistni trpotec (<i>Plantago media</i>)	3		1			
Materina dušica (<i>Thymus sp.</i>)	3		2	3		
Negativni indikatorji						
Navadna glota (<i>Brachypodium pinnatum</i>)	0-1	Op/M	2			
Ripeča zlatica (<i>Ranunculus acris</i>)	0-1	Ev				
Enoletna suholetnica (<i>Erigeron annuus</i>)	0-1	Op/Ev/M	1	2		
Navadni regrat (<i>Taraxacum officinale</i>)	0-1	Ev/M	1	2		
Medena trava (<i>Holcus sp.</i>)	0-1	Ev	1			
Plazeča detelja (<i>Trifolium repens</i>)	0-1	Ev		2		
Lepijiva kadulja (<i>Salvia glutinosa</i>)	0	M				
Silva (<i>Prunus spp.</i>)	0-1	Op/ M				
Robida (<i>Rubus spp.</i>)	0-1	Op/ M				
Šipek (<i>Rosa spp.</i>)	0-1	Op/ M				
Hrast (<i>Quercus spp.</i>)	0-1	Op				
Navadna leska (<i>Corylus avellana</i>)	0-1	Op				

3.5 Opombe o morebitnih ustalih opažanjih na površinah travišč povezanih s prisotnostjo kvalifikacijskih vrst živali za Natura 2000 območje:

Slika1: popis stanja ohranjenosti HT in stanja indikatorjev na kmetijah

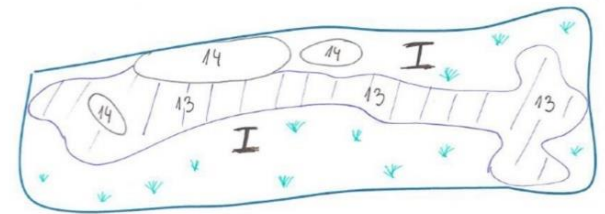

Določitev kazalnikov za rezultatsko usmerjen ukrep

Kazalniki:

- Ocena ustreznosti načina upravljanja prek stanja habitata:
 - Strukturiranost habitat (raba)
 - Vidne poškodbe in gola zemlja
 - Zaraščanje
 - Prisotnost invazivnih vrst

- Prisotnost in pokrovnost indikatorskih rastlinskih vrst in za HT 6210(*) tudi kukavičevk (bonus)

Predlagan način ocenjevanja

Začetni popis: strokovnjak (botanik ali drug za to izobražen kader)
(v primeru projekt LIFE TO GRASSLANDS ekipa ZRSVN, KGZ Ptuj)

Končni popis: strokovnjak (botanik ali drug za to izobražen kader)
(v primeru projekt LIFE TO GRASSLANDS ekipa ZRSVN, KGZ Ptuj)

Letno spremljanja: kmet (nujno predhodno terensko izobraževanje)

Način ocenjevanja:

- Optimalen čas: sredine aprila do konca junija
- Določen transekt vsaj 100m
- Točkovanje
- Fotodokumentacija (priporočamo razvoj aplikacije – zbiranje digitalnih podatkov o času in kraju popisa)

Ocena ustreznosti načina upravljanja

2.1.2. Poškodbe

Ali so vidne poškodbe / gola zemlja / erozija?

Ne upošteva se poškodb od divjih živali (zajci, lisice...).

Sprejemljive so poškodbe v oddaljenosti do 3m okrog pašnih struktur (napajalniki, vrata..).

Ocena	Optimalna	Nad optimalna	Previsoka
Opis	ni vidnih odtisov kopit, travna ruša sklenjena, Posamezno gola zemlja premera manj kot 15cm (skupna površina gole pod 5%) Ni znakov erozije 	Nizka pogostost odtisov kopit, gola zemlja premera do 15cm, skupna površina gole 5% - 15%, Ni znakov erozije	Gola zemlja premera več kot 15cm, skupna površina gole Zemlje nad 10%, vidni znaki erozije
točkovanje	10	-2,5	-15

2.1.3 Zaraščanje:

Ne upošteva se prisotnost strukturnih elementov (solitarnih dreves, mejic).

Ocenjuje se prisotnost mladih dreves, grmovja (tudi maline, robide,...), lesnih poganjkov, visokih steblik ter praproti.

Ocena	nizka	srednja	visoka
Opis:	≤ 5% 	6-25%	≥26%
točkovanje	10	-15	-20
Enota I			

Prisotnost in pokritost indikatorskih rastlinskih vrst

POZITIVNE ZNAČILNICE

 <p>NAVADNA MIGALICA</p> <ul style="list-style-type: none"> Cveti junija in julija Od 30 do 40 cm visoka trava Rahlo rdečkasta socvetja Socvetja spominjajo na srčke ali solzice <p>Željena pogostost na travniku:</p> <p>posamezne večje število pogosta zelo pogosta</p>	 <p>SREDNI TRPOTEC</p> <ul style="list-style-type: none"> Cveti od maja do septembra 20 – 40 cm visoko steblo Dišeči cvetovi rožnate bele barve Listi čvrsto priljubljeni k tlom Na koncu listov ni vitic Rastline prisotne posamič <p>Željena pogostost na travniku:</p> <p>posamezne večje število pogosta zelo pogosta</p>	 <p>TRAVNIŠKA KADUJLA</p> <ul style="list-style-type: none"> Cveti od maja do septembra Visoka od 20 do 60 cm 4 robo steblo Cvetovi so temno modrovijoličasti Socvetja dolga do 25 cm Praviloma večje število rastlin na travniku <p>Željena pogostost na travniku:</p> <p>posamezne večje število pogosta zelo pogosta</p>
---	--	--

NEGATIVNE ZNAČILNICE

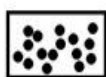
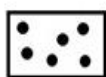
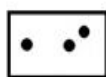
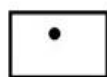
 <p>ENOLETNA SUHOLETNICA</p> <ul style="list-style-type: none"> cveti od maja do septembra invazivna tujerodna vrsta rastline prisotna na preveč gnojnih ali opuščeni travnikih pokončno in razvejano steblo številni cvetovi <p>Vzrok prisotnosti na travniku: Opuščanje rabe, gnojenje, nespisevanje zemlje</p>	 <p>NAVADNA GLOTA</p> <ul style="list-style-type: none"> visoka od 50 do 60 cm prisotna na opuščeni travnikih pokončno socvetje s klaski do 20 cm dolžina klasja do 20 cm do 24 klaskov <p>Vzrok prisotnosti na travniku: Opuščanje rabe, požiganje</p>	 <p>NAVADNI REGRAT</p> <ul style="list-style-type: none"> socvetje široko od 3-5 cm raste na tleh, ki so bogata z dušikom zaradi gnojenja ali paše navpična korenika v zemlji listi oblikujejo pritlično rozeto in so globoko zarezani <p>Vzrok prisotnosti na travniku: gnojenje, prekomerna paša</p>	 <p>MEHKHA MEDENA TRAVA</p> <ul style="list-style-type: none"> raste na tleh, ki so bogata z dušikom (gnojenje) visoka od 30 – 70 cm latasta socvetja rahlo rdeče barve vsa rastlina na otip mehka <p>Vzrok prisotnosti na travniku: gnojenje, prekomerna paša</p>	 <p>PLAZEČA DETELJA</p> <ul style="list-style-type: none"> Raste na tleh bogatih z dušikom (gnojenje) Do 50 cm visoka rastlina Plazeče in razvejano steblo, na kolencih se ukoreninjuje Listi narobežani z belo liso Cvetovi so beli in blagodišeči, v zrelosti porjavijo in upadejo <p>Vzrok prisotnosti na travniku: gnojenje, prekomerna paša</p>
--	---	--	--	---

POZITIVNE ZNAČILNICE

 <p>MATERINA DUŠICA</p> <ul style="list-style-type: none"> Cveti od maja do septembra Visoka je od 5 do 25 cm Grmičasto razrasla rastlina Gosta socvetja so na vrhu poganjokov, Cvetovi so rožnate barve najmanj in ovalni listi značilen vonj, če jo stremo med prsti v obliki blazinic na travniku je prisotno večje število rastlin <p>Željena pogostost na travniku:</p> <p>posamezne večje število pogosta zelo pogosta</p>	 <p>TURŠKA DETELJA</p> <ul style="list-style-type: none"> Visoka je od 30-70 cm, Cvetovi so rožnate barve Na cvetovih so dobro vidne temnejše žile Steblo je pokončno Na koncu listov ni vitic <p>Željena pogostost na travniku:</p> <p>posamezne večje število pogosta zelo pogosta</p>	 <p>VRBOVLISTNI PRIMOŽEK</p> <ul style="list-style-type: none"> Visok je 30-70 cm Cveti od junija do septembra Steblo je pokončno več cvetov na posameznem stebli cvet zelo podoben Ivančici, le da je v celoti rumen premer socvetja je 3-5 cm <p>Željena pogostost na travniku:</p> <p>posamezne večje število pogosta zelo pogosta</p>
--	---	---

NEGATIVNE ZNAČILNICE - GRMOVJA IN DREVEŠA

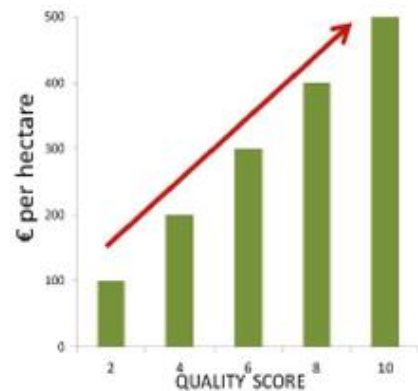
 <p>ČRNI TRN</p> <ul style="list-style-type: none"> Kratki poganjki imajo številne in močne trne Beli cvetovi Plodovi so koščičasti, črni ali črnomodri <p>Vzrok prisotnosti na travniku: opuščanje rabe, požiganje</p>	 <p>ROBIDA, MALINA</p> <ul style="list-style-type: none"> Steblo pokrita s trni, ti so praviloma manjši, lahko tudi močni Cvetovi beli Plodovi koščičasti, črni (robide) ali rdeči (maline), pogosto užiten <p>Vzrok prisotnosti na travniku: opuščanje rabe, požiganje</p>	 <p>ŠIPEK</p> <ul style="list-style-type: none"> Posamični blede rožnati cvetovi Velikost cveta 3-5 cm Plod je rdeč, bruskeaste oblike, užiten <p>Vzrok prisotnosti na travniku: opuščanje rabe, požiganje</p>	 <p>HRAST-GRADEN</p> <ul style="list-style-type: none"> Drevo, spada v rod Hrast Zraste do 40 m visoko Cveti maja Siva skorja, razpokana Listi z značilnimi krpmi Plod je želod in dozori oktobra <p>Vzrok prisotnosti na travniku: opuščanje rabe</p>	 <p>NAVADNA LESKA</p> <ul style="list-style-type: none"> Srčasti listi Moški cvetovi v obliki visečih mačic Plod je lešnik <p>Vzrok prisotnosti na travniku: opuščanje rabe</p>
---	---	--	---	---

1 posamezne 2 večje število 3 pogosta 4 zelo pogosta

Kočna ocena in plačila

- Konča ocena na enoto upravljanja: 1-10
- Kalkulacija višine plačil ukrepa glede na način rabe: paša, košnja, visokodebelni sadovnjaki (KGZ Ptuj)
- Predlog prilagajanja višine plačila glede na oceno stanja habitata

Slika 1: Višina plačila glede na rezultat (General Guidance Handbook, Results-based Agri-Environmental Payment Schemes, Version 1 - 20th June 2018)

Izobraževanje za kmeta in izvedba na terenu

- Izvedenih 6 izobraževanj za kmete

- Izvedena testna ocenjevanja 2020 na vsek projektnih podobmočjih skupaj s kmeti in izvedeni intervjuji s kmeti

- Ponoven pregled terenskega obrazca

Predstavitev predloga

Predlog oddan na MKGP 2019

Izvedene delavnice in predstavitve:

- MGKP, AKTRP, KGZS, MOP
- Kmeti in deležniki

Projektno partnerstvo

Prijavitelj:

- Zavod RS za varstvo narave

Partnerji:

- Kmetijsko gozdarski zavod Ptuj
- Društvo Gorjanske košenice
- Podeželsko Razvojno Jedro Halož – PRJ Halo
- Krajevna skupnost Dobovec

Sofinancer:

- Ministrstvo za okolje in prostor

www.lifetograsslands.si, www.travisca.si

